

nie spodziewał się bezwzględnego rozstrzygnięcia. Spotkanie nie miało bowiem na celu podanie gotowego rozwiązania, ale ukazanie złożoności problematyki. Studenci wyszli zapewne zadowoleni z uczestnictwa w takiej debacie. Może nie otrzymali bezdyskusyjnego werdyktu, ale czasami zrozumienie sposobu argumentacji zwolenników i przeciwników jakiejś opinii jest dużo cenniejsze niż jednoznaczna, autorytatywna, pozbawiona uzasadnienia odpowiedź.

KS. LESZEK PINTAL

DEBATA
„POLITYKA NA AMBONIE – DOGRYWKA”
Katowice, 15 października 2012 roku

15 października 2012 r. w auli Wydziału Teologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach odbyła się debata „Polityka na ambonie – dogrywka”, zorganizowana przez: Stowarzyszenie Homiletów Polskich, Zakład Liturgiki i Homiletyki WTL UŚ oraz Katedrę Komunikacji Religijnej Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie.

Spotkanie rozpoczęło się wspólną modlitwą wszystkich zebranych, której przewodniczył ks. Adam Bałabuch, biskup pomocniczy diecezji świdnickiej. Przybyłych na debatę powitał ks. dr hab. Leszek Szewczyk, kierownik Studiów Doktoranckich na Wydziale Teologii Uniwersytetu Śląskiego. W słowie wstępnym podkreślił, że zorganizowane spotkanie jest kontynuacją ubiegłorocznego sympozjum homiletycznego „Polityka na ambonie”, które miało miejsce 13 października 2011 r. Określając cel spotkania, wskazał, że jednocześnie stanowi ono dopełnienie tego, co nie zostało wypowiedziane w ubiegłym roku. Przewodniczenie debacie zostało powierzone ks. dr hab. Wiesławowi Przyczynie, Przewodniczącemu Stowarzyszenia Homiletów Polskich. Moderator spotkania przedstawił gości zaproszonych do udziału w debacie: prof. Ewę Bobrowską, socjologa z Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie, ks. prof. Andrzeja Dragułę, teologa z Uniwersytetu Szczecińskiego, dr. Jarosława Flisa, politologa z Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Bogumiła Łozińskiego, dziennikarza, redaktor „Gościa Niedzielnego” i Katolickiej Agencji Informacyjnej.

Wprowadzając w debatę, ks. Wiesław Przyczyna podkreślił, że jej celem jest podjęcie tematu polityki na ambonie, a nie zaangażowanie Kościoła w sprawy polityczne. Odwołując się do pojęcia ambony, zaznaczył, że służy ona przede wszystkim

---

Ks. dr LESZEK PINTAL – adiunkt Katedry Homiletyki Fundamentalnej w Instytucie Liturgiki i Homiletyki na Wydziale Teologii KUL; adres do korespondencji: Aleje Raławickie 14, 20-950 Lublin; e-mail: lpintal@kul.plu

do proklamacji słowa Bożego, orędzia wielkanocnego. Z ambony można wygłaszać homilię i modlitwę powszechną. Moderator spotkania stwierdził, że zdarza się tak zwane „nawiedzanie ambony” przez polityków. Jako przykład ukazano zdjęcia, gdzie politycy z pierwszych stron gazet zajmują miejsca, które nie są dla nich przeznaczone. Jak na ironię jedno ze zdjęć przedstawiało znanego polityka na ambonie z napisem „Oto słowo Boże”. W dyskusji poszukiwano odpowiedzi na pytanie: Czy można mówić o dewaluacji ambony? Ks. Andrzej Draguła, wypowiadając się na temat przestrzeni ambony, zauważył, że nie wszystkie wypowiedzi z ambony są wypowiedziami politycznymi. Zdarzają się uroczystości pogrzebowe czy państwowe, kiedy to ambona jest wykorzystywana jako miejsce do wygłoszenia przemówienia. Stąd też pojawił się słuszny wniosek, aby w kościołach były dodatkowe stanowiska wyposażone w mikrofon, z którego można byłoby wygłaszać okolicznościowe przemówienia. Włączając się w dyskusję, Bogumił Łoziński podkreślił, że politycy nie powinni pojawiać się na ambonie podczas liturgii. Inaczej było bezpośrednio po roku 1989, gdy niekiedy trzeba było interweniować w ważnych dla Polski sprawach. Socjolog Ewa Bobrowska stwierdziła, że użyczając ambony do przemówień politykom, Kościół niejako użycza autorytetu polityce. W czasach komunistycznych Kościół był jedynym miejscem wolnego słowa i było to uzasadnione. Współcześnie istnieje wiele możliwości organizacji spotkań, stąd wystąpienia polityków mogą odbywać się w różnych miejscach. Pani Profesor zdecydowanie postulowała, aby Kościół wyłączyć z miejsca debat politycznych. W podobnym tonie brzmiała wypowiedź politologa Jarosława Flisa z Uniwersytetu Jagiellońskiego, który stwierdził, że przestrzeń Kościoła nie jest dobrym miejscem na prezentowanie politycznych wypowiedzi. Podsumowując tę część debaty, można było zauważyć zgodność wypowiedzi uczestniczących czynnie w dyskusji, iż ambona i przestrzeń Kościoła nie powinny służyć do prezentowania i wygłaszania swoich przekonań przez polityków. Potwierdzając powyższe stwierdzenie, moderator debaty ks. Wiesław Przyczyna przywołał słowa Ogólnego Wprowadzenia do Mszału Rzymskiego: „Z ambony wykonuje się jedynie czytania, psalm responsoryjny oraz orędzie wielkanocne; można też stąd wygłaszać homilię i intencje modlitwy powszechnej. Godność ambony wymaga, aby wstępował na nią jedynie sługa słowa” (nr 309).

W drugiej części debaty zostały zaprezentowane fragmenty trzech wypowiedzi z ambony o zabarwieniu politycznym. Należy podkreślić, iż nieznani byli autorzy, przywołano jedynie treść wypowiedzi budzących kontrowersje. W tym kontekście moderator debaty, przywołując słowa Katechizmu Kościoła Katolickiego, przypominał cele i zadania kapłana jako głosiciela słowa Bożego: „Do pasterzy Kościoła nie należy bezpośrednie interweniowanie w układy polityczne i organizację życia społecznego. Zadanie to wchodzi w zakres powołania wiernych świeckich, którzy działają z własnej inicjatywy wraz z innymi współobywatelami. Działanie społeczne może zakładać wielość konkretnych dróg. Powinno ono zawsze uwzględniać dobro wspólne i być zgodne z orędziem ewangelicznym oraz nauczaniem Kościoła” (KKK 2442). Odnosząc się do wypowiedzi zawartej w Katechizmie Kościoła Katolickiego ks. Wie-

sław Przyczyna stwierdził, iż nie może być zaangażowania bezpośredniego. Duchowny przemawiający z ambony powinien angażować się w głoszenie słowa Bożego. Odnosząc się do przedstawionych fragmentów wypowiedzi, dr Jarosław Flis stwierdził, iż przy ich ocenie należy uwzględnić całość homilii i zwrócić uwagę na kontekst: Gdzie zostały wypowiedziane? Do kogo? Kiedy? Jego zdaniem Kościół ma kształtować sumienia i mobilizować do zbiorowego działania. To zdanie podzielił również Bogumił Łoziński stwierdzając, że Kościół na świecie zabiera głos w komentowaniu wydarzeń. Moderator debaty trwał jednak na stanowisku, że zaangażowanie bezpośrednie nie jest zadaniem pasterzy. Jego zdaniem Kościół nie powinien interweniować bezpośrednio w politykę, która jest stronnicza. Włączając się w dyskusję uczestnicy debaty pytali: Czy Proboszcz jest w skłonny krytykować Wójta, Burmistrza, Samorządowców, jeśli dostaje pieniądze na cele związane z wyjazdem wakacyjnym dzieci organizowanym przez parafię? Czy Proboszcz może wypowiedzieć się negatywnie o miejscowej władzy, jeśli otrzymuje finanse na cele związane z konserwacją i utrzymaniem mienia parafialnego? Powyższe pytania ukazują złożoność problemu, a niekiedy nawet zależność od miejscowych powiązań i układów. Stąd też wśród polityków prowadzone są zabiegi o poparcie Kościoła. Podsumowując tę część dyskusji ks. Wiesław Przyczyna podkreślił, iż księża mają prawo do oceny zachowań polityków, gdy ci zapominają o etycznym wymiarze swoich czynów w życiu społecznym i osobistym. Jako przykład zostały przywołane postaci: ks. Jerzego Popiełuszki, ks. Józefa Tischnera, biskupa Jana Pietraszki. W podsumowaniu debaty moderator ks. Wiesław Przyczyna stwierdził jednoznacznie, że nie wolno łączyć celebracji liturgicznych z wystąpieniami politycznymi. Kościół jest miejscem kształtowania sumień również polityków, zatem nie może stawać się miejscem wystąpień politycznych.

Podczas debaty została poruszona także kwestia wezwań modlitwy powszechnej, które niekiedy wzbudzają kontrowersje i niosą w sobie treści niezgodne z przesłaniem Ewangelii. Przywołując słowa Ogólnego Wprowadzenia do Mszału Rzymskiego ks. Wiesław Przyczyna, stwierdził: „W modlitwie powszechnej, czyli modlitwie wiernych, lud w pewien sposób odpowiada na słowo Boże przyjęte z wiarą i wykonując swą wynikającą z chrztu funkcję kapłańską, zanoszą do Boga błaganie za zbawienie wszystkich. Wypada, aby ta modlitwa była zanoszona z zasady w Mszach świętych z udziałem ludu, by zanoszono błaganie za Kościół, za tych, którzy sprawują nad nami rządy, za ludzi znajdujących się w różnych potrzebach, a także za wszystkich ludzi i o zbawienie całego świata” (nr 69). W komentarzu powyższego stwierdzenia podkreślono, iż przygotowywana modlitwa wiernych nie może interpretować otaczającej nas rzeczywistości, ma oddziaływać budująco, a nie destrukcyjnie, co niekiedy się zdarza. Doskonałym przykładem układania wezwań za tych, którzy sprawują rządy jest wezwanie modlitwy powszechnej z liturgii Wielkiego Piątku, które przywołał moderator debaty: „Módlmy się za wszystkich rządzącymi państwami: niech nasz Bóg i Pan kieruje ich umysłami i sercami według swojej woli, abyśmy żyli w prawdziwej jedności i pokoju” (Mszał Rzymski dla diecezji polskich, s. 139). Wezwania w modlitwie powszechnej powinny być zgodne z przesłaniem Ewangelii.

W słowie kończącym Przewodniczący Homiletów Polskich podziękował uczestnikom spotkania oraz wyraził wielką wdzięczność gospodarzowi ks. Leszkowi Szewczykowi.

Wśród biorących udział w spotkaniu można było usłyszeć głosy, czy była potrzebna kontynuacja ubiegłorocznego sympozjum poświęconego zagadnieniu: „Polityki na ambonie”. Z pewnością podjęty temat budził i nadal będzie prowokował dalsze pytania i kontrowersje. Z historii wiadomym jest, że nigdy na dobre dla Kościoła nie wychodziło łączenie tronu i ołtarza. Dlatego podjęty temat tym bardziej wymaga uporządkowania. Obecność na debacie socjologa, politologa oraz redaktora i dziennikarza w jednej osobie pomogła poszerzyć przestrzeń patrzenia na politykę oraz mechanizmy i zachowania, jakie nią rządzą. Godnym podkreślenia jest jednoznaczne stwierdzenie zarówno wśród osób duchownych jak i świeckich, iż nie można łączyć w jedno wystąpień politycznych z celebracjami liturgicznymi. Debata, choć stanowiła dogrywkę, z pewnością nie dopowiedziała jeszcze wszystkiego, ale wyznaczyła nowe horyzonty do twórczych dyskusji z zakresu współczesnej homiletyki.

MICHAŁ WYROSTKIEWICZ

SOLIDARNOŚĆ W DOBIE KRYZYSU

Symposium „Solidarität in der Krise. Auf der Suche nach neuer Wegen”
[Solidarność w kryzysie. W poszukiwaniu nowych dróg]
Wiedeń 28-30 kwietnia 2011 roku

Na temat ogólnoswiatowego kryzysu dyskutuje się w ostatnich kilkudziesięciu miesiącach dość często, i to w różnych gremiach. Nie dziwi więc fakt, że problem ten stał się także przedmiotem obrad specjalistów zajmujących się katolicką nauką społeczną i etyką życia społecznego oraz socjologią, zebranych w Wiedniu w dniach 28-30 kwietnia 2011 r. na sympozjum pt. „Solidarität in der Krise. Auf der Suche nach neuer Wegen” [Solidarność w kryzysie. W poszukiwaniu nowych dróg]. Organizatorami tego przedsięwzięcia były dwa podmioty: Vereinigung für katholische Sozialethik in Mitteleuropa [Stowarzyszenie Etyków Społecznych Europy Środkowej] oraz Institut für Sozialethik der Katholisch-Theologischen Fakultät der Universität Wien

---

Dr MICHAŁ WYROSTKIEWICZ – adiunkt Katedry Homiletyki Fundamentalnej Instytutu Liturgiki i Homiletyki na Wydziale Teologii KUL; adres do korespondencji: Al. Raławickie 14, 20-950 Lublin; e-mail: michal.wyrostkiewicz@kul.pl